

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 184. An & qualiter adulterium & data fides adulteræ de Matrimonio debeant concurrere durante eodem legitimo Matrimonio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

ita ut sensus sit; tunc tantum invalidum est prohibitum matrimonium inter adulterum & adulteram, quando una cum adulterio intervenit fides data de matrimonio, vel machinatio mortis; vel etiam, ut exponunt Castrop. *d. 4. p. 12. n. 2.* Gutt. *c. 105. n. 2.* Cöninck. & alii, intelligendum est demonstrativè & determinativè prius doctorum, ita ut sensus sit: *illam inquam prius pollutam, cui fidem dederat* &c. Patet tertio, è contra neque sufficere solum contractum, vel promissum matrimonium sine adulterio, quò minus quis post mortem uxoris suæ legitimæ cum ea, cui fidem dedit matrimonii de præsentè vel futuro contrahere possit matrimonium. *c. si quis. fin. h. t. Host. ibid. col. 2. v. cate- rism. Gl. ibid. v. cognovit eandem.* Pirh. *h. t. n. 13.* De cæterò perinde est sive adulterium præcedat sive subsequatur promissionem de contrahendo matrimonio, vel etiam illud attentativè seu de facto contractum; in utroque enim casu reperitur ansa capiendæ mortis conjugis, cujus evitatio est ratio movens Ecclesiam ad hoc impedimentum statuendum. Sanch. *l. 7. d. 79. n. 3.* Castrop. *l. c. Pirh. h. t. n. 1.* Alex. *ad c. fin. h. t. n. 4.* cum communi.

Alterum crimen est occisio seu machinatio mortis proprii vel alterius conjugis cum proposito contrahendi postmodum matrimonii, cum altero conjugesuperstite; Pirh. *n. 16.* vel ut Laym. *l. 5. tr. 10. p. 4. c. 10. n. 1.* cum proposito alterius determinati matrimonii contrahendi; vel etiam ut Castrop. *n. 2.* est adulterium una cum occisione proprii vel alieni conjugis; pro ut diversæ sunt sententiæ circa plura requisita ad hoc, ut hoc impedimentum ex conjugicidio incuratur; de quibus in sequent. 99. habetur autem illud in *c. significavit. c. significasti. c. super eo. h. t. c. si quis vivente. 31. q. 1.*

Quæst. 183. Quale debeat esse adulterium, ut ex eo nascatur dictum impedimentum.

1. Resp. primò: In utroque casu, sive dum conjungitur cum machinatione mortis, sive tantum cum promissione matrimonii, debet imprimis esse verum adulterium; adeoque requiritur primò, ut sit perfectum seu consummatum per copulam, quæ aliàs consummatur matrimonium, nimirum habitam intra vas femineum cum seminatione. Gl. Abb. Card. *in c. fin. h. t. Sanch. l. 7. d. 79. à princ. Gutt. c. 105. n. 28.* Castrop. *l. c. n. 8.* Pirh. *h. t. n. 15.* Laym. *l. c. n. 4.* Secundo, ut matrimonium habentium inter se copulam sit validum; si enim revera tale non est, etsi putetur tale, promissio matrimonii facta complici, non dirimat matrimonium subsequens cum eo. Sanch. *n. 30.* Gutt. *n. 24.* Pirh. *n. 6.* & 10. Castrop. *l. c. juxta c. 2. h. t.* ubi, quòd matrimonium ex gravi metu initum, adeoque ipso jure irritum, nisi postmodum redditum validum per ratificationem expressam vel tacitam, nimirum per copulam spontaneam & affectu conjugali habitam, non dirimat matrimonium subsequens cum complice delicti; item juxta *c. veniens. h. t.* ubi quòd, licet vir jam habens uxorem mala fide contraxit & consummavit matrimonium, cum alia ignorante hunc virum esse conjugatum, possit post mortem primæ suæ uxoris cum hac secunda de novo contrahere matrimonium. Sufficit autem, quòd matrimonium illud prius fuerit ratum tantum, ut quoque dicitur *cit. c. 2.* aut etiam dissolutum quò ad thorum per divortium. Sanch. *n. 44.* Pirh. *n. 15. in fine.* Unde jam
R. P. Lewr. Jur. Can. Lib. IV.

2. Resp. secundo: Non sufficit committi adulterium materiale, sed in utroque casu requiritur formale, nimirum, ut uterque adulterans sciat suum complicem esse conjugatum; aliàs enim non erit adulterium formaliter commissum ex parte utriusque, quòd requiritur hinc femina etiam conjugata, si copuletur viro, quem nescit esse conjugatum, animo & promissione cum eo ineundi matrimonium, non impeditur mortuo suo illiusque conjugæ cum eo contrahere matrimonium; & ratio est; quia in eo casu ignorati conjugii non potest esse machinatio mortis, saltem ex parte utriusque. Ita Sanch. *d. 79. n. 31.* Gutt. *l. c. n. 15.* & 14. Castrop. Laym. *l. c. Pirh. n. 14.* juxta *c. 1. & penult. h. t.* Porro ab hoc impedimentum incurriendo excusare quamlibet conjugii ignorantiam, & jam crassam & supinam, tenent Sanch. *n. 28.* Rebell. *l. 3. q. 8.* Pirh. *n. 3.* eò quòd sit ignorantia, non juris, sed facti; in facto autem excuset qualibet ignorantia; *c. ignorantia. de reg. jur. in 6.* quin & ad adulterium requiritur dolus, juxta *l. penult. ff. in leg. Jul. de adul.* dolus autem consiliteri nequeat, cum ignorantia. Verum tamen contrarium, nempe solam ignorantiam probabilem, quippe quæ sola excuset à culpa adulterii, excusare ab hoc impedimento, tenet Castrop. *cit. n. 8.* citatis Nav. *c. 22. n. 46.* Valent. *Tom. 4. d. 10. q. 5. p. 3.* Cöninck. *d. 31. du. 5. n. 61.* Gasp. Hurt. *d. 23. diff. 2. n. 7.* ad *cit. l. penult.* dicunt, adulterium non reputari stante ignorantia quacunque ad incurrendas penas in ea lege statutas, quæ utpote gravissimæ merito exigant adulterium dolo malo commissum; dictum vero impedimentum non tam statutum in penam adulterii, quàm pro removenda occasione infidiandi vitæ conjugis.

Quæst. 184. An & qualiter adulterium & data fides adulteræ de matrimonio debeant concurrere durante eodem legitimo matrimonio.

Resp. Requiritur ad hoc impedimentum incurrendum, ut adulterium committatur, & vel matrimonium de præsentè attentetur, vel promittatur, durante eodem legitimo matrimonio; ita ut fides data matrimonii de præsentè vel futuro tempore prioris conjugii legitimi Titii cum Caja, adulterium verò commissum tempore alterius legitimi matrimonii posterioris ejusdem Titii cum Berta, possit adhuc adulter mortua hac secunda uxore, ducere adulteram; eò quòd per secundum illud matrimonium legitimum adulter recesserit à fide data adulteræ, spesque ineundi matrimonium cum adultero extincta sit per secundum illud matrimonium; adeoque etiam sublata occasio machinationis mortis uxoris legitimæ, Ita Laym. *l. c. num. 4.* Sanch. *cit. d. 79. num. 5.* Pirh. *num. 14.* Sylv. *v. matrimon. 8. q. 9. dicto 5.* Sotus *in 4. d. 37. q. unio. a. 4.* Pari modo, si è converso adulterium commissum sub priori matrimonio, & fides data sub secundo, non incurritur dictum impedimentum contrahendi cum adultera. Sanch. *num. 6.* Laym. Pirh. *l. c. Cöninck. cit. du. 5. num. 6.* cum jura ideo videantur requirere simultatem adulteris cum data illa fide sub eodem matrimonio, seu vivente eodem conjugæ, ut eidem matrimonio irrogetur injuria præbita occasione occidendi eundem conjugem. De cæterò notat Kriper, *de matrim. n. 1007.* quòd si eodem matrimonio stante facta promissio matrimonii, & simul commissum adulterium,

terium, etsi dein etiam stante eodem matrimonio promissio utriusque consensu revocetur, adhuc in cursum impedimentum remanere; si verò stante eodem matrimonio promissio matrimonii facta concorditer revocetur ante commissum adulterium, quamvis adhuc sequatur adulterium, non incurri impedimentum.

Quest. 185. An ad hoc, ut incurratur dictum impedimentum, sufficiat contrahi attentativè matrimonium clandestinè.

Resp. Affirmativè, Sanch. *cit. d. 79. n. 8.* Cöninck. *l. c. n. 65. in fine.* Castrop. *n. 9.* contra Hurt. *l. c. n. 8.* & alios censentes restringendum hoc impedimentum, utpote pœnam ad matrimonium de cetero validum. Ratio responsionis est, quòd jura statuentia hoc impedimentum solum ponderent matrimonii attentationem, cum sciant necessariò invalidum vel ex eo, quòd legitimo conjugate vivente contrahatur. Sic quoque sufficere, ait Castrop. si adulter attentet matrimonium cum adultera, quæ est illius consanguinea; cum & hic contractus, etsi sponsalia non constituat, præbeat tamen sufficientem ansam machinandi mortem conjugis.

Quest. 186. Qualis debeat esse promissio de matrimonio contrahendo cum adultera, ut incurratur dictum impedimentum.

1. **R**esp. primò: Promissionem debere esse veram, nimirum factam animo se obligandi implendique promissum, & non fictam, docent Henriq. *l. 12. c. 14. num. 3.* Sa *v. matrim. ubi de imped. num. 7.* Hurt. *l. c. num. 9.* quam sententiam probabilem censent Laym. *l. c.* Pirh. *n. 14.* eò quòd ficta promissio non sit promissio, & verba in pœnalibus sint accipienda propriè. Confirmant iidem AA. id à simili: irregularitas est statuta rebaptizantibus, & excommunicatio proferentibus hæresin; neque tamen has pœnas incurrunnt, qui fictè rebaptizant, qui proferunt hæresin non ex animo. Nihilominus probabilius contrarium tenent; Sanch. *num. 10.* Gutt. *n. 28.* Cöninck. *num. 57.* Castrop. *num. 11.* eò quòd ex promissione ficta, cujus fictio non cognoscitur, æquè nascatur occasio occidendi conjugem, ad quam tollendam jura statuunt hoc impedimentum, quam ex promissione vera ac seria.

2. **R**esp. secundò: Promissio illa debet esse externa, & facta ab una parte debet esse acceptata ab altera; cum aliàs non sit de se nata parere obligationem; Pirh. *num. 15.* Laym. *cit. num. 5.* Castrop. *num. 10.* dicens, sic fateri omnes. Porro taciturnitatem esse sufficiens signum præbiti assensûs & acceptationis, eò quòd quid favorabile promittatur, docent Hurt. *l. c.* Cöninck. *n. 58.* Rebell. *l. 3. q. 8.* Ponc. *l. 7. c. 45.* Contrarium probabilius tenent Sanch. *num. 25.* Gutt. *n. 28.* Castrop. *num. 10.* eò quòd esto, matrimonium secundum se ut quid favorabile offeratur, non sit tamen tale, prout de facto seu attentativè in hoc casu offertur; cum reddat acceptantem inhabilem ad illud contrahendum aliisque pœnis ecclesiasticis subjectum. Ad hæc etiam matrimonium extra hunc casum seu licitum, non sit promissio

merè gratuita, sed onerosa, utpote in sententia probabiliori obligans ad reprimittendum; promissio autem onerosa non censetur acceptari ex sola taciturnitate, ut DD. in *reg. qui tacet, consentire videtur. de reg. jur. in 6.* non obstante etiam, quòd promissarius ignoraverit onus, quòd subit ex acceptance promissionis; cum ignorantia juris, qualis est hæc, non præsumatur, & taciturnitas sola præsumptione juris consensum inferat; adeoque hunc in præsentem inferre nequeat; ita ferè Castrop.

3. **R**esp. tertio: Debere hanc promissionem esse mutuam; eò quòd jura requirant per eam fidem dari de matrimonio contrahendo, quæ aliàs vera sponsalia constituit; qualis non est, nisi sit reciproca, tenent Bellarm. *l. 1. de matrim. c. 22. c. 2.* Henriq. *l. c. num. 3.* Ugol. *de Sacram. vr. de mat. c. 19. n. 8.* Pirh. *num. 15.* Sylv. *l. c.* in quam sententiam inclinat Laym. dicens non esse improbabilem; contrarium tenentibus cum communiore Soto in *4. d. 37. q. unic. a. 4.* Rebell. Ponc. Hurt. *LL. cit. Sanch. num. 20.* Castrop. *n. 12.* Sc. eò quòd *c. significasti. b. t.* maritus impeditur à matrimonio contrahendo; quia ejus contrahendi fidem dederat puella vivente sua uxore, absque eo, quòd dicatur puellam vicissim dedisse fidem, aut hanc fidem fuisse sponsalitiã; quare sine sufficiente fundamento Laym. asserit, hanc dationem fidei fuisse sponsalia. Item quòd alia jura plus non requirant ad hoc impedimentum, quam promissionem matrimonii absque eo, quòd mentionem sponsalium (quæ mutuam promissum includunt) faciant; promissio autem matrimonii vera esse potest absque eo, quòd sit mutua.

4. **R**esp. quartò: Sufficere ad hoc impedimentum inducendum promissionem conditionatam, seu fidem datam sub conditione (saltem ubi conditio non deficit ante commissum adulterium; si enim ante illud deficeret, deficeret etiam promissio conditionata, & sic solum superveniens adulterium non potest inducere dictum impedimentum) tenent Nav. *l. 4. consilio. conf. 2. de eo, qui duxit.* Rodriq. *c. 129. concl. 5.* Sanch. *l. c. num. 11.* eò quòd sit adhuc vera promissio obligans promittentem ad expectandum eventum conditionis, adeoque adhuc nasci ex ea possit spes futuri matrimonii, & consequenter detur ansa machinandi mortem conjugis. Contrarium, nimirum conditionem debere esse absolutam & puram, aut saltem vivente adhuc legitimo conjugè purificatam, tenent Hurtad. *num. 10.* Cöninck. *l. c. num. 59.* Castrop. *num. 13.* Pirh. *num. 15.* Laym. *num. 4.* qui etiam addit idem esse, si adulteri promittant sub hac verborum forma: Non ducam aliam nisi te: cum sensus horum verborum sit conditionalis. Ratio horum AA. est, quòd dum conditio est contingens, ita ut evenire possit, & non possit, concipi non potest spes, saltem certa futuri matrimonii. Ad hæc verba legis pœnalis sint strictè interpretanda, quantum patitur eorum proprietates, & restringenda, non extendenda, etsi sit similis ratio; promissio autem conditionalis, hoc est, suspensa & dependens; ab eventu dubio non habeat rationem promissionis veræ ac simpliciter dictæ; neque etiam in præsentem æquè sit apta generare spem matrimonii futuri, ac promissio absoluta.

Quest.